

prové també del d'anar rodant pels camps, com demostra en el II, 463b52-464a16); el *ῥόδου* de la lluna per 'l'halo' que *AlcM* registra de Bassella, StMartí Sesgueioles i StBartomeu del Grau. Postverbals també *redola*, que concoc com a nom de la *Redola de Sant Joan*, carrer de la ciutat de Lleida (1964), com a genèric aplicat a Tort. a pastissos als quals es dóna forma arrodonida (Moreira, *Folk.*, 575); en un doc. mall. de 1499 com a nom d'un escrit on es posaven els noms dels candidats a elegir per insaculació (*BSAL* VII, 157); i potser *reduleta* que el *DAG* porta llegit en un reglament gremial de c. al S. XV: «los pròmens --- sien tenguts mentre tots los noms de aquells an *reduletes* scrits en quescuna un nom d'aquells» (si no és error de lectura o de còpia per *ceduleta*)

Rodet de molí 'en el molí d'aigua, roda guarnida d'ales o caixons, que volta horitzontalment per l'impuls directe de l'aigua i transmet el moviment a les moles' (Moll, *BDC* XXIV, 89ss; *AlcM*, § 3, cf. § 4), antigament *rodèe* [1272], del qual sortí *rodet* per trivialització de sufix: mot germà del port i gall. *rodizio* id. i 'roda de canó, rodeta de llits etc.', cast. *RODEZNO* (*DECH* V, 86a43-b5) 'rodet de molí' [1065], lleon. i ast. *rudēdinu* id. (*rodendu*, *ruenu*, *-eñu*, *-ezno*, *rudrédanu*), reto-rom. *rudéischen* 'arbre del molí', 'roda del torn de filar etc.', tessinès *roezna*, b. ll. napol. *roticina* (a 1029), *roticinium* 'certa peça del molí': tots els quals suposen un ll. vg. **ROTĪCĪNUS* (format amb els mateix sufix que *LŪPĪCĪNUS* 'llobató', *URSĪCĪNUS* 'ossall', **MURĪCĪNUS* 'merlet', *MUR*, **RETICINA* *REW*, 7259).

La forma *rodèe* sembla ser la única que va escriure Lluall en els originals del *Libre de Contemplació* (c. 1272), si bé els publicadors, segons Moll (*AlcM*) o potser ja els copistes dels mss., hi han fet petits i diversos errors gràfics o de lectura: «la fina raó per què *redèe* és mogut per l'aigua, e la mola per lo *redèe*, és la farina», «lo *redèe* del molí se met en torn, per fer anar en torn lo moló» [*llg* lo molí o la mola], «enaxí com lo *roder* se mou pel poder de l'aigua, e la mola se mou per lo poder del *roder*» (posat a tort en *AlcM* com a testimoni d'una inexistente acc. § 2 de *roder*). És clar que en aquest últim passatge *-er* és error de l'escriba causat per la proximitat del mot *poder*; i en els altres deu haver-hi mala lectura *e* per *o*, a causa de la gran semblança d'aquestes dues vocals en l'escriptura d'aquells temps

La terminació de *rodèe* (que en època arcaica, i comarcalment més tard, es pronunciava *ῥodēde*) era massa excepcional per poder-se mantenir; i per això ja la trobem trivialitzada en un doc. de 1533: «volta de pedra, *rodet*, badil de ferre ---» (MiretS, *TemplH*, 579); «MOLÍ --- la tramuja --- lo canaló --- lo caminal o risle --- lo alçador --- lo *rodet*: tympanum; les ales o pales on pega la aygua ---», *OPou* (*ThPu*, 216); «em valguin les meves cames / --- sota un *rodet* de molí - yo la vida me campava», cançó en cat. occid., S. XVII (MilàF, *Romillo*, ed. 1854, n.º 45; ed. 1882, 112 15).

Mossèn Serra i Vilaró, que tants docs antics ma-

nejà del Cardener, ens en dóna la descripció, que es veurà en II, 1105a56; «--- aclatat --- a un tirat de fona del molí, --- veia la bassa, tota ombrejada --- d'on l'aigua, saltant per sobre el *rodet*, feia moure la primitiva i senzilla maquinària, i s'escolava ---», *MrnVayreda* (*Puny*, I, VII, 127 (102)). Avui a Ribag alta i baixa (*BDC* VI, 34; VII, 77) i a moltes comarques del Princ. (*BDC* XX, 309), *AlcM* el localitza a Pall, Urg, Lluçanès, PnaVic, Emp., Biar i Crevillent (*rodet* I, § 3); com a nom de la roda de catúfols de la sínia a Tort, a les Bal, i al N, centre i S. del P. Val (I, § 4), i per al cilindre amb braços de la premsa d'oli o fideus, a Mall. (I, § 5).

El mot existeix també, i ja d'antic, en llengua d'oc. En el gascò d'Aran i part de l'Alt Comenge i Bigorra, i de part del NO., l'evolució fonètica normal conduïda de *ROTICINUS* a *rodēde*, per tant no ens estranya que en aranès segons Krüger i Heyns reduït a *ῥodēt/ῥudēt* com a nom del rodet (de pales) del molí (Benós, St. Joan de Toran, *VKR* IX, 72) i de la roda que transmet el moviment de la 'serradora' (ib., 27); ni de trobar un testimoni, de c. al S. XIII, d'un *rodet* d'un molí, en un doc. gascò relatiu a La Barta (per bé que no em consta pas que sigui la coneguda població comengera immediata a St. Gaudens; doc. penúltim dels del *PSW*, § 3), i una de la Girona (Ss. XIII-XIV); i de *plegar en arodet* (R- > gc. *ar-*), referint-se a doblegar cercles d'avellaner («codra»), en la *Costuma* de Bordeus, c. al S. XIII-XIV N'hi ha, però cinc més, de *rodet* parlant de molins (*PSW* VII, 364-5), una de c. 1400 de la Crònica de Boyssset (que sembla ser de c. al Baix Roine); i de les altres tres, que són o semblen ser del S. XIII o c. 1330, una de no gens clara és de Limoges, una altra de Bazàs (no gaire a l'O. de Bordeus però ja llgd lato sensu), i una de la versió de la *Letra del Preste Joan*, que també crec llgd. del S. XIII. El *PSW* en troba d'altres accs. en un doc. (llgd? i S. XIV o XV) 'roda de filar', i § 7 'cindria de volta d'església' en un doc. dels Ss. XIII o XIV del Tarn-e-Garona, on figura *rodez*, com a complement, sense que el context permeti aclarir que sigui plural, més aviat potser singular.

És fàcil que un singular pronunciat *rodēdz* sigui una espècie de normalització de *rodēdze* *ROTICINUS* (pres com a una pronunciació amplificada de *-dz* o *-tz* amb *-s* de cas subjecte); i, en general, el pas de *-eze* a *-etz* no és difícil d'admetre que també es vagi produir en els altres casos. Avui el *TdF* ens dóna *arroudet* com a forma bearnesa i *roudet* com a forma, dièrime, central en llengua d'oc, en les accs. «rouet de moulin, turbine horizontale», «rouet de fileuse» i d'altres.

Tinguem en compte que el mot ja figura en el *Viatge al Purgatori de Sant Patrici*, escrit per Ramon de Perellós, en el S. XIV, oriünd sens dubte de Perillós, població agregada des de l'Alta Edat Mitjana al Ross., si bé fronterera de l'Aude i amb llenguatge de transició, més aviat llgd. que cat: el text porta «hi havia una gran roda de foc ardent, on los *rodetz* e les branques eran plenas de crocs de ferr cremant» (cita del *PSW*, § 5; i de l'ed. de Bna. 1486 en *DAG*): EmLevy proposa entendre 'llanta' («felge»), ço que hauríem